

ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ
Οκτώβριος 2008 – 28 Φεβρουαρίου 2013

14 Οκτωβρίου 2008

Μιλώντας στο αεροδρόμιο Λάρνακας, πριν την αναχώρηση του για τις Βρυξέλλες και σχολιάζοντας την παγκόσμια οικονομική κρίση, ο Πρόεδρος Χριστόφιας δήλωσε ότι δεν ανέμενε ότι η κυπριακή οικονομία ή το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κύπρου θα είχαν ιδιαίτερο πρόβλημα. «Οι επιπτώσεις στην οικονομία της Κύπρου δεν θα είναι ιδιαίτερα αισθητές», είπε και συμπλήρωσε ότι «στο παρόν στάδιο νιώθουμε, τουλάχιστον, αλώβητοι και θέλω να πιστεύω ότι η ανάκαμψη διεθνώς, στο τέλος της ημέρας, θα αφήσει την Κύπρο εντελώς αλώβητη».

16 Δεκεμβρίου 2008

Στην ομιλία του στη Βουλή, πριν την ψηφοφορία για τον προϋπολογισμό του 2009, ο αρχηγός της αντιπολίτευσης Νίκος Αναστασιάδης κάλεσε την κυβέρνηση να προχωρήσει στη λήψη «προληπτικών και τονωτικών μέτρων και μέτρων ανάπτυξης για να αποφύγουμε τα χειρότερα» και επέκρινε την απάθεια της. «Η κυβέρνηση, δυστυχώς επέλεξε την πολιτική της άγονης αναμονής».

23 Ιανουαρίου 2009

Σε ομιλία του σε σεμινάριο που διοργάνωσε ο Κύπρος – Ρωσικός Επιχειρηματικός Σύνδεσμος, ο Υπουργός Οικονομικών Χαρίλαος Σταυράκης, επέμεινε στη θεωρία της κυβέρνησης ότι «παρά την κρίση που παρατηρείται στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου παραμένει εύρωστο».

28 Νοεμβρίου 2009

Το 2009 η κυβέρνηση είχε προβλέψει ρυθμό ανάπτυξης 3,7% και κατέγραψε έλλειμμα 6.1%. Μιλώντας στο Παγκύπριο Συνέδριο του ΔΗΣΥ, ο Νίκος Αναστασιάδης χαρακτήρισε «ανεύθυνη πολιτική» τη στάση της Κυβέρνησης «που με την αδράνεια της επέτρεψε τη διόγκωση των προβλημάτων και κατέστησε τις συνέπειες πολύ πιο οδυνηρές».

27 Μαΐου 2010

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης ανακοίνωσε σε δημοσιογραφική διάσκεψη ένα πλήρες πακέτο μέτρων για τη διάσωση της οικονομίας. Παρουσιάζοντας τις προτάσεις του, δήλωσε: «Επιβάλλεται μια μεγάλη κοινή προσπάθεια που θα έπρεπε να αναλαμβάνουμε, με ουσιαστικά μέτρα και

τομές, προκειμένου να προλάβναμε τα χειρότερα. Δυστυχώς, οι προειδοποιήσεις και οι παραινέσεις μας αγνοήθηκαν και η χείρα βοήθειας έμεινε μετέωρη. Η Ελλάδα είναι πολύ κοντά για να μην διδασκόμαστε από τα λάθη και τις παραλείψεις που την οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση. (...) Η δική μας προσέγγιση δεν καθορίζεται από την όποια αντιπολιτευτική τακτική αλλά από την υποχρέωση μας ως μια υπεύθυνη πολιτική δύναμη να επισημάνουμε το αυτονόητο: ότι μπορούμε, έστω και τώρα, να μετατρέψουμε την κρίση σε ευκαιρία».

10 Οκτωβρίου 2010

Σε χαιρετισμό του σε συζήτηση για τα δημόσια Οικονομικά, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης δήλωνε: «Πρέπει να περιοριστεί σταδιακά το μέγεθος της δημόσιας υπηρεσίας, χωρίς να χάσουν τις δουλειές τους οι υπάλληλοι. Επιβάλλεται η υιοθέτηση σχεδίου σταδιακού περιορισμού του δημόσιου τομέα για να αποφύγουμε το Μηχανισμό Στήριξης της Τρόικας».

16 Νοεμβρίου 2010

Ο οίκος Standard & Poor's υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας από Aa3 σε A2. Ως λόγοι υποβάθμισης αναφέρονταν το μεγάλο μέγεθος του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο, η δραστηριοποίηση των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα και η έκθεση των τραπεζών σε επενδύσεις σε χρεόγραφα του ελληνικού δημοσίου.

16 Νοεμβρίου 2010

Σχολιάζοντας την υποβάθμιση από τον οίκο Standard and Poor's, ο υπουργός Οικονομικών Χαρίλαος Σταυράκης δήλωσε ότι «η Κυβέρνηση είναι πεπεισμένη ότι το κυπριακό τραπεζικό σύστημα είναι εύρωστο, έχει γερή κεφαλαιουχική βάση και μια πολύ ικανοποιητική εποπτεία από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου».

17 Νοεμβρίου 2010

Ο Νίκος Αναστασιάδης συγκάλεσε έκτακτη συνεδρία του Εκτελεστικού Γραφείου του ΔΗΣΥ, το οποίο ασχολήθηκε με την απόφαση του οίκου Standard and Poor's να υποβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της ΚΔ. Σε δηλώσεις του μετά την ολοκλήρωση της συνεδρίας, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ είπε ότι «έφτασε πλέον η ώρα για δύσκολες, αλλά αναγκαίες αποφάσεις για την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών». Ο Νίκος Αναστασιάδης είπε ότι ο ΔΗΣΥ είναι έτοιμος να στηρίξει ανάλογες αποφάσεις και να επιμεριστεί το όποιο πολιτικό κόστος. «Πέραν από τα όποια μέτρα που πρέπει να ληφθούν επιβάλλεται η ριζική αναθεώρηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2011», είπε.

9 Δεκεμβρίου 2010

Ο Υπουργός Οικονομικών, Χαρίλαος Σταυράκης, μιλώντας στη Βουλή πριν από την ψήφιση του προϋπολογισμού, είπε ότι «έχουν διαφανεί σημάδια σταδιακής ανάκαμψης της οικονομίας, εξέλιξη που υποδεικνύει ότι έχει αρχίσει η έξοδος από την οικονομική ύφεση» και τόνισε ότι «ξεκάθαρα έχουμε κερδίσει το μεγάλο στοίχημα της εξόδου από την κρίση».

24 Φεβρουαρίου 2011

Διπλή υποβάθμιση από τον οίκο Moody's από Aa3 σε A2. Ο οίκος προχώρησε στην υποβάθμιση εκτιμώντας πως η επιδείνωση των δημοσιονομικών δεδομένων είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα και η έκθεση των Κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα αυξάνει τους κινδύνους.

14 Μαρτίου 2011

Ύστερα από συνάντηση που είχε με αντιπροσωπεία της Εκτελεστικής Γραμματείας της ΟΕΒ, κατά την οποία συζητήθηκαν τα προβλήματα της οικονομίας, ο Νίκος Αναστασιάδης δήλωσε ότι «η αντιπολίτευση είναι έτοιμη να επιμεριστεί πολιτικό κόστος, προκειμένου να βοηθήσουμε, έτσι ώστε το δεύτερο εθνικό θέμα, που δεν είναι άλλο από την οικονομία, να βρει το δρόμο της αντιμετώπισης των δυσκολιών».

30 Μαρτίου 2011

Νέα υποβάθμιση από τον οίκο Standard & Poor's από A σε A- με αρνητικό ορίζοντα. Ο Οίκος επικαλείται ως λόγο της υποβάθμισης την έκθεση των κυπριακών τραπεζών σε ελληνικά χρεόγραφα και το μεγάλο μέγεθος του τραπεζικού συστήματος ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Οι Standard and Poor's εκτιμούσαν ότι υπήρχε αυξημένη πιθανότητα αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους που μπορούσε να προκαλέσει προβλήματα χρηματοδότησης στις κυπριακές τράπεζες και να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά και στο ρυθμό ανάπτυξης.

30 Μαρτίου 2011

Ο υπουργός Οικονομικών Χαρίλαος Σταυράκης σχολιάζοντας τη νέα υποβάθμιση δηλώνει ότι η θέση της Κυβέρνησης είναι ότι το τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο είναι εύρωστο. Η αυξημένη ροή ξένων καταθέσεων στην Κύπρο κατά τους τελευταίους 12 μήνες είναι ψήφος εμπιστοσύνης από την αγορά στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

30 Μαρτίου 2011

Σχολιάζοντας τη νέα υποβάθμιση της κυπριακής οικονομίας, ο αν. πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου δηλώνει: «Είναι η ώρα που όλοι πρέπει να επιδείξουμε πνεύμα σοβαρότητας και να αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας. Η ώρα των εκτιμήσεων και των πανηγυρισμών για το πώς εξήλθαμε της κρίσης

έχει περάσει. Τώρα είναι η ώρα που έχουμε ενώπιον μας ωμές πραγματικότητες'».

31 Μαΐου 2011

Ο οίκος αξιολόγησης Fitch υποβάθμισε κατά τρεις βαθμίδες την πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου. Ο οίκος Fitch επικαλείται ως κύριο λόγο για αυτή την υποβάθμιση το ενδεχόμενο η αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους να επηρεάσει το κυπριακό τραπεζικό σύστημα και ακολούθως τα δημόσια οικονομικά.

31 Μαΐου 2011

Σε ανακοίνωση του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρεται ότι η Κυβέρνηση «δεν συμφωνεί με την πιο πάνω αξιολόγηση». Σύμφωνα με την ανακοίνωση «το κυπριακό τραπεζικό σύστημα είναι ιδιαίτερα εύρωστο με υψηλή κεφαλαιουχική βάση και πολύ υψηλούς δείκτες ρευστότητας και μπορεί να αντεπεξέλθει σε οποιοδήποτε θεωρητικό σενάριο αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους».

7 Ιουνίου 2011

Η Κομισιόν – με τη σύμφωνο γνώμη και της Κ.Δ. – έκανε επτά συστάσεις προς την Κύπρο για διαρθρωτικές αλλαγές στην Οικονομία: Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο / σύστημα δημόσιας υγείας / ΑΤΑ / άνοιγμα επαγγελμάτων / δημοσιονομική εξυγίανση / συνταξιοδοτικό / εποπτεία τραπεζών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κλπ.

10 Ιουνίου 2011

Δημοσίευμα του πρακτορείου Reuters αναφέρει ότι η αύξηση των αποδόσεων σε κυπριακά ομόλογα, ωθεί ορισμένους αναλυτές να πιστεύουν πως η χώρα θα μπορούσε ενδεχομένως να χρειαστεί πακέτο διάσωσης.

21 Ιουνίου 2011

Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης με επιστολή του προς τον Πρόεδρο Χριστόφια εξέφρασε την έντονη ανησυχία του για την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας και την αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους. «Μαζί με τους κοινωνικούς εταίρους και τους αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς θα πρέπει να επικεντρωθούμε στην ουσία των προβλημάτων αφήνοντας πίσω μας ατέρμονες συζητήσεις», αναφέρει και ανανεώνει την προθυμία του ΔΗΣΥ να επωμισθεί μέρος του πολιτικού κόστους: «Έχουμε μια υπεύθυνη αντιπολίτευση με μια υπεύθυνη ηγεσία που είναι έτοιμη να αναλάβει πολιτικό κόστος για επίλυση διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας μας».

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1

8 Ιουλίου 2011

Ύστερα από τις πιέσεις της αντιπολίτευσης ο Πρόεδρος Χριστόφιας συγκαλεί σύσκεψη αρχηγών των κομμάτων για την Οικονομία. Ο ΔΗΣΥ κατέθεσε ολοκληρωμένο σχέδιο με προτάσεις για αντιμετώπιση της κρίσης. Οι προτάσεις αυτές, αφορούσαν μέτρα μείωσης των κρατικών δαπανών και του λειτουργικού κόστους της δημόσιας υπηρεσίας, πολιτικές που στοχεύουν στην καλύτερη διαχείριση της κρατικής περιουσίας και την αύξηση των κρατικών εσόδων και πολιτικές για στήριξη και τόνωση της ανάπτυξης.

11 Ιουλίου 2011

Η έκρηξη στο Μαρί και οι επιπτώσεις της επιδεινώνουν ραγδαία την κατάσταση της Οικονομίας.

18 Ιουλίου 2011

Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Αθ. Ορφανίδης με επιστολή του προς τον Πρόεδρο Χριστόφια αναφέρει ότι «η οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, συγκρινόμενη με αυτή του 1974» και τόνιζε την ανάγκη για άμεση λήψη περισσότερων και δραστικότερων μέτρων από εκείνα που συζητήθηκαν στη συνάντηση της 8^{ης} Ιουλίου 2011 και ταχύτατη υλοποίηση τους.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2

22 Ιουλίου 2011

Νέα σύσκεψη Προέδρου Χριστόφια με εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων για συζήτηση ενός κυβερνητικού πακέτου μέτρων για την Οικονομία. Από το πακέτο απουσίαζαν διαρθρωτικά μέτρα για περιορισμό των δημοσίων δαπανών. Υπό την πίεση των άλλων κομμάτων και ειδικά του ΔΗΣΥ, συμφωνήθηκε ότι το κυβερνητικό πακέτο θα συμπληρωνόταν με επιπρόσθετα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης.

27 Ιουλίου 2011

Διπλή υποβάθμιση από οίκο Moody's από A2 σε Baa1. Ο Οίκος αναφέρει ότι οι ανησυχίες για τη δημοσιονομική θέση της Κύπρου ενισχύονται από τις συνέπειες της μεγάλης έκρηξη που κατέστρεψε τον μεγαλύτερο ηλεκτροπαραγωγό σταθμό του νησιού στις 11 Ιουλίου.

27 Ιουλίου 2011

Σε ανακοίνωση του Υπουργείου Οικονομικών τονίζεται ότι «η Κυβέρνηση θεωρεί απαραίτητο να υπάρξουν συναινέσεις στα θέματα της οικονομίας που θα στείλουν και τα απαραίτητα μηνύματα στις αγορές» και ότι «παραμένει συνεπής στο πακέτο μέτρων που αποφασίστηκε στη συνάντηση με τα κόμματα». Στην ανακοίνωση αναφέρεται ότι η κυβέρνηση θεωρεί πολύ σημαντικό να πραγματοποιηθεί η συνάντηση με τα πολιτικά κόμματα το συντομότερο έτσι ώστε να οριστικοποιηθούν τα μέτρα. «Η ύπαρξη εθνικής

συναίνεσης και ομοψυχίας αποτελούν προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων».

28 Ιουλίου 2011

Η εκπρόσωπος Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Chantal Hugues, δήλωσε ότι η Κύπρος, όπως όλα τα κράτη μέλη, πρέπει να καταβάλει τις απαραίτητες προσπάθειες για δημοσιονομική εξυγίανση, προσθέτοντας ότι «πρέπει να μειώσει το έλλειμμά της κάτω από το 3% εφέτος και κάτω από 2,5% τον επόμενο χρόνο».

28 Ιουλίου 2011

Ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου έκανε δημόσια έκκληση στον Πρόεδρο Χριστόφια για την κατάσταση της οικονομίας, καλώντας τον να προβεί σε συγκεκριμένες κινήσεις «πριν να είναι αργά για τον τόπο». Απευθυνόμενος στον Πρόεδρο, ο Α. Νεοφύτου ανέφερε: «Πρέπει επιτέλους να αντιληφθείτε πως η οικονομία μας παρουσιάζει μian εικόνα ελεύθερης πτώσης και είναι επιτακτική η ανάγκη για λήψη δραστικών διαρθρωτικών μέτρων που θα αντιστρέψουν την κατάρρευση». Επικαλούμενος τις συστάσεις των Moody's, ο Αβέρωφ Νεοφύτου ανέφερε πως «μόνον με μεταρρυθμίσεις μεγάλης κλίμακας στο σύστημα κοινωνικών παροχών και στο μισθολόγιο του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς επίσης και με σημαντικές και χρόνιες εξοικονομήσεις, μπορεί να αλλάξουν την αξιολόγησή τους και να αναβαθμίσουν την κυπριακή οικονομία». Ο αν. πρόεδρος του ΔΗΣΥ προειδοποίησε ότι «τα περιθώρια εξαντλούνται και θα πρέπει να τα αποφασίσετε τώρα, γιατί οι αγορές, οι οίκοι αξιολόγησης και οι ευρωπαϊκοί και άλλοι οικονομικοί θεσμοί θα είναι αμείλικτοι».

29 Ιουλίου 2011

Υποβάθμιση από οίκο Standard & Poor's από A- σε BBB+. Σύμφωνα με τον Standard & Poor's, παρά τις εν εξελίξει συνομιλίες σε σχέση με ουσιαστικά μέτρα εξυγίανσης, πιστεύουν ότι η κυπριακή Κυβέρνηση θα δυσκολευτεί να ανταποκριθεί στον γενικό στόχο της για δημοσιονομικό έλλειμμα το 2011 κάτω από το 4% του ΑΕΠ, και στο στόχο του 2012 για έλλειμμα 2%.

5 Αυγούστου 2011

Ανασχηματισμός της κυβέρνησης από τον Πρόεδρο Χριστόφια. Νέος υπουργός Οικονομικών αναλαμβάνει ο Κίκης Καζαμίας.

10 Αυγούστου 2011

Διπλή υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κ.Δ. από τον οίκο Fitch από A- σε BBB, λόγω της δημοσιονομικής επιδείνωσης και εκτιμώντας ότι η χώρα πιθανόν να χρειαστεί να καταφύγει στο μηχανισμό διάσωσης για να ανταποκριθεί στις χρηματοοικονομικές της ανάγκες.

10 Αυγούστου 2011

Σχολιάζοντας την υποβάθμιση από τον Οίκο Fitch, ο Κίκης Καζαμίας χαρακτήρισε υπερβολική την τοποθέτηση του οίκου. «Είδαμε με μεγάλη λύπη τη διαπίστωσή του, ότι κατά την κρίση τους, με βάση τα δεδομένα που έχουμε στην Κύπρο οδηγούμαστε στον Μηχανισμό Στήριξης. Κάτι τέτοιο, δεν αιτιολογείται».

11 Αυγούστου 2011

Ο νέος Υπουργός Οικονομικών Κίκης Καζαμίας παρουσίασε το πακέτο μέτρων της κυβέρνησης, αλλά σε αυτό δεν υπήρχαν τα διαρθρωτικά μέτρα που είχαν συμφωνηθεί με τα κόμματα. Ο ΔΗΣΥ κατάγγειλε την υπαναχώρηση της κυβέρνησης από τα συμφωνηθέντα στη σύσκεψη του Προεδρικού. Σε σχετική δήλωση του ο πρόεδρος Αναστασιάδης ανέφερε ότι «ο ΔΗ.ΣΥ είναι έτοιμος να στηρίξει το πακέτο μέτρων όπως είχε αρχικά συμφωνηθεί. Αυτό θα ήταν ένα πρώτο, έστω, βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Σε διαφορετική περίπτωση η Κύπρος θα οδηγηθεί αναπόφευκτα σε καταστάσεις τύπου Ελλάδας».

18 Αυγούστου 2011

Ο αρχηγός της αντιπολίτευσης Νίκος Αναστασιάδης εξάγγειλε το «διάλογο ευθύνης» με τους κοινωνικούς εταίρους και τον υπουργό Οικονομικών για την Οικονομία. Σε σχετική συνέντευξη τύπου ανέφερε: «Διαπίστωσή μας είναι πως η οικονομία μας έχει οδηγηθεί πραγματικά σε μια τραγική και οριακή κατάσταση και αυτό δυστυχώς είναι το αποτέλεσμα της αδράνειας της ατολμίας, των άστοχων εκτιμήσεων από πλευράς Κυβέρνησης τα τελευταία τρία χρόνια. (...) Είναι με λύπη που σημειώνω ακόμα και τώρα, τρία χρόνια μετά την έναρξη της οικονομικής κρίσης, ότι η Κυβέρνηση εξακολουθεί να μην έχει έτοιμη την ολοκληρωμένη και συμπληρωμένη πρότασή της».

19 Αυγούστου 2011

Ο Υπουργός Οικονομικών, Κίκης Καζαμίας συζήτησε με την ηγεσία του ΔΗΣΥ το κυβερνητικό πακέτο μέτρων για την οικονομία. Ο ΔΗΣΥ έθεσε με επιμονή τη συμπερίληψη στο πακέτο και διαρθρωτικών μέτρων. Σε δηλώσεις του μετά τη συνάντηση ο υπουργός Οικονομικών υποσχέθηκε, αν και το θεωρούσε πολύ δύσκολο, ότι θα προσπαθούσε να καταθέσει το δεύτερο πακέτο μέτρων στη Βουλή, μέχρι τις 25 Αυγούστου, όπως το είχε ζητήσει ο ΔΗΣΥ.

26 Αυγούστου 2011

Ο Υπουργός Οικονομικών, Κίκης Καζαμίας, κάλεσε τη Βουλή να ψηφίσει το πρώτο πακέτο μέτρων (κυρίως φορολογίες) και έδωσε γραπτώς στη Βουλή το περίγραμμα των περαιτέρω μέτρων που θα λαμβάνονταν για τη δημοσιονομική εξυγίανση. Δεσμεύτηκε να στείλει λεπτομερείς προτάσεις του στη Βουλή μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου 2011. Η Βουλή ψήφισε το πακέτο φόρων όμως η κυβέρνηση δεν ανταποκρίθηκε στη δέσμευσή της για δεύτερο πακέτο μέτρων.

26 Οκτωβρίου 2011

Το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε το κούρεμα του ελληνικού χρέους. Η ζημιά των κυπριακών τραπεζών ανέρχεται στα 4,5 δις (περίπου 3 δις η Λαϊκή και 1,5 η Κύπρου). Η ΕΚΤ αποφάσισε την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών μέχρι τις 30 Ιουνίου 2012. Ο Πρόεδρος Χριστόφιας, χωρίς καμιά προετοιμασία, αποδέχτηκε το κούρεμα και δεν αιτήθηκε στήριξη για την ανακεφαλαιοποίηση των κυπριακών τραπεζών.

27 Οκτωβρίου 2011

Υποβάθμιση από οίκο Standard and Poor's από A+ σε A. 1. Οι λόγοι της νέας υποβάθμισης ήταν ο αυξημένος κίνδυνος για απώλειες των κυπριακών τραπεζών από μια ενδεχόμενη μεγαλύτερη απομείωση ελληνικών ομολόγων ως μέρος της αναδιάρθρωσης του χρέους της Ελλάδας και η καθυστέρηση στην υιοθέτηση περαιτέρω μέτρων για βελτίωση της δομής των δημόσιων οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας.

27 Οκτωβρίου 2011

Σε ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών αναφέρεται ότι η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας αναγνωρίζει τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η κυπριακή οικονομία, λόγω των αρνητικών εξελίξεων από την κρίση χρέους στην Ευρώπη. «Η Κυβέρνηση προτίθεται να ενεργήσει άμεσα και αποφασιστικά για τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων, τόσο για την επίτευξη δημοσιονομικής εξυγίανσης όσο και για τη διαχείριση των προκλήσεων του τραπεζικού συστήματος πάντοτε σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα».

4 Νοεμβρίου 2011

Διπλή υποβάθμιση από οίκο Moody's από Baa1 σε Baa3. Η υποβάθμιση αποδίδεται στη μεγάλη πιθανότητα ο τραπεζικός τομέας να χρειαστεί κρατική στήριξη εντός του 2012, στον αποκλεισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας από τη διεθνή κεφαλαιαγορά και στη θεσμική αδυναμία η οποία «ήταν μεγαλύτερη της αναμενόμενης» για «αποδοχή και εφαρμογή των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που είναι αναγκαίες για τη διόρθωση της αυξητικής τάσης του χρέους και για τη βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών».

5 Νοεμβρίου 2011

Σχολιάζοντας τη νέα υποβάθμιση, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης υπενθύμισε πως πριν ένα χρόνο ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε πως κερδίσαμε και το στοίχημα και ξεπεράσαμε την κρίση. «Φέτος είμαστε μπροστά σε τέτοιους κινδύνους, που πραγματικά, αν δεν κινηθεί έγκαιρα και με συγκεκριμένα και αποφασιστικά μέτρα η κυβέρνηση και θα συνεχίσει να συνδικαλίζεται, λυπούμαι να πω ότι στο τέλος, το κόστος θα το πληρώσει ευρύτερα ο λαός και κατά κύριο λόγο οι δημόσιοι υπάλληλοι».

25 Νοεμβρίου 2011

Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης με επιστολή προς τον Πρόεδρο Χριστόφια ζητεί επείγουσα συνάντηση, στην παρουσία του Υπουργού Οικονομικών αλλά και τους επικεφαλής του οικονομικού επιτελείου του Δημοκρατικού Συναγερμού, «προκειμένου με νηφαλιότητα και μακράν σκοπιμοτήτων να διαπιστώσουμε ποια ενδεικνυόμενα μέτρα πρέπει άμεσα να ληφθούν ώστε να αποφευχθούν οι τραγικές συνέπειες που τα γεγονότα προδιαγράφουν». Σε συνέντευξη τύπου, ο Νίκος Αναστασιάδης είπε ότι οι τολμηρές αποφάσεις είναι πλέον ζήτημα εθνικής επιβίωσης και επανέλαβε την ετοιμότητα του ΔΗΣΥ να αναλάβει ευθύνες και να επιμεριστεί κόστος. «Το παράδειγμα της Ελλάδας είναι πάρα πολύ κοντά για να ευαισθητοποιήσει όσους ακόμα δεν έχουν συνειδητοποιήσει την κρισιμότητα της κατάστασης».

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3

28 Νοεμβρίου 2011

Πραγματοποιήθηκε η συνάντηση Χριστόφια - Αναστασιάδη στην παρουσία του Υπουργού Οικονομικών. Συζητήθηκαν τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για να επιστρέψει η Κύπρος στις αγορές. Μετά τη συνάντηση, ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ δήλωσε: «Θα πρέπει αυτή την ώρα όλοι να θέσουμε πάνω από οτιδήποτε άλλο την Κύπρο την πατρίδα μας. Δεν με ενδιαφέρει ποιος κυβερνά, με ενδιαφέρει το αύριο της Κύπρου αυτό είναι που μετρά και αυτό είναι που μετρά, πιστεύω, και σε όλους τους άλλους, σε όλες τις άλλες πολιτικές δυνάμεις. (...) Αυτές οι ώρες ευθύνης απαιτούν αποφασιστικότητα και τόλμη από όλους προκειμένου να αποφύγουμε τα χειρότερα».

1 Δεκεμβρίου 2011

Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ, Ν. Αναστασιάδης, συναντήθηκε με τις ηγεσίες των συντεχνιών. Μετά τη συνάντηση δήλωσε: «Η αντιπολίτευση ήρθε στο ύψος των περιστάσεων τείνοντας χέρι βοήθειας, για να αντιμετωπισθούν οι δυσκολίες, οι οποίες θα γίνουν χειρότερες και τα μέτρα θα είναι πολύ πιο οδυνηρά αν δεν αναλάβουμε τις ευθύνες που μας αναλογούν και οδηγηθούμε στον Μηχανισμό Στήριξης».

2 Δεκεμβρίου 2011

Σύσκεψη της πολιτικής ηγεσίας υπό τον Πρόεδρο Χριστόφια για την Οικονομία. Υπήρξε συναίνεση για δέσμη μέτρων: Πάγωμα μισθών, συνεισφορές του ιδιωτικού τομέα, έκτακτη φορολογία για την Άμυνα. Επίσης, τα κόμματα συναίνεσαν στην αύξηση του ΦΠΑ από 15% σε 17% (από την 1η Μαρτίου) με ταυτόχρονη έναρξη του κοινωνικού διαλόγου για την ΑΤΑ και εξοικονόμηση 200 και πλέον εκατομμυρίων ευρώ μέσω της στόχευσης των κοινωνικών παροχών.

15 Δεκεμβρίου 2011

Η Βουλή ψήφισε το πακέτο μέτρων που κατέθεσε η κυβέρνηση. Το ΑΚΕΛ και οι οργανώσεις του πραγματοποίησαν εκδήλωση διαμαρτυρίας έξω από τη Βουλή.

23 Δεκεμβρίου 2011

Υπογράφηκε στη Μόσχα συμφωνία παραχώρησης από τη Ρωσική Ομοσπονδία στην Κύπρο δανείου 2,5 δις Ευρώ. Μετά το δάνειο η κυβέρνηση εγκατέλειψε κάθε προσπάθεια για δημοσιονομική εξυγίανση.

14 Ιανουαρίου 2012

Διπλή υποβάθμιση από οίκο *Standard & Poor's*, από *BBB* σε *BB+* (Κατηγορία σκουπίδια: *Non – investment grade, “junk”*). Οι λόγοι της υποβάθμισης ήταν τα «βαθιά πολιτικά, χρηματοοικονομικά και νομισματικά προβλήματα εντός της ευρωζώνης» και η έκθεση του κυπριακού χρηματοοικονομικού συστήματος στην ελληνική οικονομία.

14 Ιανουαρίου 2011

Ο πρόεδρος Χριστόφιας με δηλώσεις του χαρακτήρισε την τελευταία υποβάθμιση «εντελώς άδικη και γεμάτη σκοπιμότητες». Ο πρόεδρος Χριστόφιας είπε ότι «την ώρα που η κυπριακή οικονομία δείχνει να παίρνει αναπνοές και να δημιουργούνται προϋποθέσεις εξόδου από την κρίση, την ώρα που τις χρηματοδοτικές μας ανάγκες ίσως για το 2012 ίσως και μετά το 2012, τις έχουμε καλύψει, έρχεται ένας οίκος να υποβαθμίσει με πρόσχημα εξωτερικούς παράγοντες, δηλαδή την κρίση χρέους στην ΕΕ και ειδικότερα στη ζώνη του ευρώ».

27 Ιανουαρίου 2012

Υποβάθμιση από τον οίκο *Fitch* από *BBB* σε *BBB-*. Η βασική παράμετρος για την υποβάθμιση της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι οι κεφαλαιακές ανάγκες των κυπριακών τραπεζών εν όψει της επικείμενης αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους και η αβεβαιότητα, για το κατά πόσο οι τράπεζες θα μπορέσουν να καλύψουν τις ανάγκες αυτές με δικές τους ενέργειες ή εάν θα χρειαστούν κρατική στήριξη.

28 Ιανουαρίου 2012

Ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Στέφανος Στεφάνου, σχολιάζοντας την υποβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από τον οίκο *Fitch*, δήλωσε ότι «η κυπριακή οικονομία εδράζεται σε στέρεες βάσεις και παρουσιάζει εξαιρετικές προοπτικές για το μέλλον», παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. «Η Κυβέρνηση έχει πάρει σειρά μέτρων για αντιμετώπιση των προβλημάτων, για εξυγίανση της οικονομίας, για να στηριχθούν οι τράπεζες και γενικότερα το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου και θεωρούμε ότι οι υποβαθμίσεις δεν αντανακλούν την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας που είναι σε πολύ

καλύτερη κατάσταση από πολλές άλλες οικονομίες, είτε της Ευρωζώνης είτε γενικότερα της ΕΕ».

28 Ιανουαρίου 2012

Αντιδρώντας στις καθυστερημένες δηλώσεις της κυβέρνησης, ο ΔΗΣΥ ανακοίνωσε ότι «με την οικονομία της Κύπρου να διανύει μια παρατεταμένη περίοδο μηδενικής οικονομικής ανάπτυξης και την ανεργία να συνεχίζει να αυξάνεται όσο ποτέ προηγουμένως, δεν αρκεί να εφησυχάζομαστε, δηλώνοντας ότι η οικονομία μας στηρίζεται σε στέρεες βάσεις και ότι παρουσιάζει εξαιρετικές προοπτικές για το μέλλον».

13 Μαρτίου 2012

Υποβάθμιση από οίκο Moody's από Baa3 σε Ba1 (Κατηγορία σκουπίδια: Non – investment grade, “junk. Η υποβάθμιση των Moody's ήταν κρίσιμη σημασίας, διότι αν ακολουθούσε και ο τρίτος οίκος (Fitch), η ΕΚΤ δεν θα μπορούσε να δέχεται τα κρατικά ομόλογα για να παραχωρεί ρευστότητα στις τράπεζες της Κύπρου.

19 Μαρτίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών, Κίκης Καζαμίας ανακοίνωσε την παραίτηση του για λόγους υγείας. Νέος υπουργός Οικονομικών αναλαμβάνει ο Βάσος Σιαρλή.

20 Μαρτίου 2012

Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ, Νίκος Αναστασιάδης, δήλωνε «αποτελεί απώλεια για τον τόπο η παραίτηση του Κίκη Καζαμίας» και ευχήθηκε ο νέος Υπουργός Οικονομικών να ως πρότυπο αυτόν που αντικαθιστά διότι θα είναι πάρα πολύ βαρύ το έργο του. Ο Κίκης Καζαμίας δήλωσε ότι μετέφερε στον κ. Αναστασιάδη «τις ευχαριστίες μου και την ικανοποίηση μου για τη συνεργασία που υπήρξε για τα θέματα, τουλάχιστον που αφορούσαν τις δραστηριότητες του Υπουργείου Οικονομικών, αλλά και για όλα εκείνα τα ποία από κοινού αποδεχθήκαμε ότι ήταν για το καλό του τόπου, προωθήσαμε, ψηφίσαμε στο τέλος περίπου του περασμένου χρόνου».

5 Απριλίου 2012

Σε συνάντηση του νέου Υπουργού Οικονομικών, Βάσου Σιαρλή, με τον αρχηγό της αντιπολίτευσης Νίκο Αναστασιάδη έγινε ενημέρωση για τα μέτρα που προετοιμάζε για διάσωση της Οικονομίας. Ο Αναστασιάδης διαβεβαίωσε τον Σιαρλή ότι «ο ΔΗΣΥ παραμένει έτοιμος να στηρίζει κάθε προσπάθεια, κάθε πολιτική και κάθε μέτρο που στοχεύει στο νοικοκύρεμα των δημόσιων οικονομικών και στην επαναφορά της οικονομίας στον δρόμο της ανάπτυξης».

17 Απριλίου 2012

Σε συνομιλίες του Υπουργού Οικονομικών με την ΕΚΤ στη Φρανκφούρτη συμφωνήθηκε όπως η κυβέρνηση, μέχρι το τέλος Μαΐου, υλοποιήσει μια δέσμη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Δεσμεύτηκε για μείωση του ελλείμματος στο 2,5% μέχρι το τέλος του χρόνου και εξοικονομήσεις 175 εκ. ευρώ στις κρατικές δαπάνες. Μετά τη λήψη των μέτρων αυτών, η ΕΚΤ θα εξακολουθούσε να δέχεται τα ομόλογα της Κύπρου ως εξασφάλιση, παρά την υποβάθμιση της Κύπρου σε σκουπίδια.

18 Μαΐου 2012

Το κράτος εξέδωσε ομόλογο 1,8 δις Ευρώ για την ανακεφαλαιοποίηση της Λαϊκής. Η απόφαση εγκρίθηκε από τη Βουλή.

28 Μαΐου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών, Βάσος Σιαρλή, ενημέρωσε τον Πρόεδρο του ΔΗΣΥ, Ν. Αναστασιάδη για το πακέτο μέτρων που ετοίμασε ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που είχε αναλάβει έναντι της ΕΚΤ, προκειμένου να γίνουν ξανά αποδεκτά τα κυπριακά ομόλογα. Ο Β. Σιαρλή δήλωσε ότι «η επιθυμία μας και η ελπίδα μας είναι ότι θα είμαστε έτοιμοι εντός των ημερών». Ο Ν. Αναστασιάδης δήλωσε ότι «η γραμμή θα είναι κοινή με την κυβέρνηση και η προσπάθεια θα είναι από κοινού. (...) Έχω επαναλάβει στον Υπουργό ότι το αίσθημα ευθύνης δεν θα εκλείψει από το ΔΗΣΥ, αρκεί ανάλογη συμπεριφορά να παρατηρηθεί και από το κόμμα που στηρίζει την Κυβέρνηση. Δεν θα δεχθούμε με κανέναν τρόπο, την όποια μορφή λαϊκισμού σε μέτρα που η Κυβέρνηση προτείνει».

29 Μαΐου 2012

Μετά από παρέμβαση του Προεδρικού, ο Υπουργός Οικονομικών ματαίωσε προγραμματισμένη συνάντηση με τους κοινωνικούς εταίρους για να τους παρουσιάσει τις προτάσεις του για την ΑΤΑ. Ο Βάσος Σιαρλή ανακοίνωσε ότι η έναρξη του διαλόγου για την ΑΤΑ αναβαλλόταν «για διαδικαστικούς λόγους». Δεν έγινε ποτέ.

31 Μαΐου 2012

Μιλώντας στο Τρίτο Πρόγραμμα του ΡΙΚ, ο Βάσος Σιαρλή, είπε ότι «εντός της ημέρας θα εκδοθεί ανακοίνωση για το νέο πακέτο μέτρων μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος». Λίγο αργότερα ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, κ. Στεφάνου δήλωνε: «Ο Υπουργός Οικονομικών είπε σήμερα ότι αργότερα θα έκανε δήλωση και αυτή θα αφορούσε, όχι δήλωση για τα μέτρα, αλλά αυτό που θα έλεγε -ωστόσο είμαι εντεταλμένος να το αναφέρω εγώ - είναι πως το Υπουργείο Οικονομικών εργάζεται εντατικά στο θέμα των μέτρων και πολύ σύντομα αυτά θα είναι έτοιμα και θα ανακοινωθούν". Ουδέποτε ανακοινώθηκαν.

2 Ιουνίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας έδωσε συνέντευξη Τύπου για τον τέταρτο χρόνο της διακυβέρνησής του, στη διάρκεια της οποίας ακύρωσε τη συμφωνία ΕΚΤ - Σιαρλή: «Ποιος καθορίζει την πολιτική ενός κράτους, όπου το Σύνταγμα καθορίζει ότι είναι προεδρικό σύστημα με εκτελεστικές εξουσίες από τον Πρόεδρο; Ο κάθε υπουργός ξεχωριστά ή οι μανδάρinhoι των υπουργείων, επιτέλους; (...) Εσείς είδατε κάποια μέτρα; Γιατί σχολιάζετε μέτρα που δεν είδατε; Άμα δείτε μέτρα, τότε να τα σχολιάσετε. (...) Κάνουμε διάλογο με τους υπουργούς μας, κάνουμε σχεδιασμούς, και βεβαίως εάν δεν αρέσουν στον Πρόεδρο αυτοί οι σχεδιασμοί, που είναι ο καθ' ύλην υπεύθυνος και του φορτώνουν μάλιστα και κατηγορίες περί δολοφονίας ανθρώπων, λοιπόν, αυτός ο Πρόεδρος μπορεί να τους σταματήσει. Και αυτός ο Πρόεδρος το κάνει. Και θέλω να διαβεβαιώσω τον κόσμο ακόμη μία φορά, και τους δημόσιους υπαλλήλους, ότι ούτε τα εφάπαξ τους κινδυνεύουν, ούτε οι συντάξεις τους κινδυνεύουν, ούτε θα ληφθούν άλλα μέτρα που θα κουτσουρεύουν τα δικαιώματα των εργαζομένων. Τελεία και παύλα. Όσο τουλάχιστον είμαι εγώ Πρόεδρος».

14 Ιουνίου 2012

Διπλή υποβάθμιση από τον οίκο Moody's από Ba1 σε Ba3. Ο βασικός λόγος της υποβάθμισης της Κύπρου σύμφωνα με τον διεθνή οίκο πιστοληπτικής αξιολόγησης, είναι η σημαντική αύξηση της πιθανότητας εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωζώνη που θα έχει ως αποτέλεσμα να αυξήσει το ποσό που μπορεί να χρειαστεί η κυπριακή Κυβέρνηση για να στηρίξει τις τράπεζες της χώρας. Παράλληλα, οι Moody's σημειώνουν ότι η διπλή υποβάθμιση αντανάκλα την εκτίμηση του οίκου ότι ο κίνδυνος αυτός επιτείνεται από το γεγονός ότι τα δημόσια οικονομικά της Κύπρου είναι «ήδη τεταμένα» και η πρόσβαση στις διεθνείς αγορές εξακολουθεί να είναι αδύνατη.

14 Ιουνίου 2012

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης είπε πως θα έπρεπε να υπάρχει ήδη ένας ανοιχτός διάλογος, καθώς δεν πρόκειται μόνο για θέμα της Κυβέρνησης, αλλά για ευρύτερο θέμα της κοινωνίας των πολιτών και των πολιτικών δυνάμεων είτε υποστηρίζουν την Κυβέρνηση είτε ανήκουν στην αντιπολίτευση. «Δεν μπορεί να ακούμε ότι τα μέτρα συζητούνται μεταξύ του Υπουργού Οικονομικών και του ΑΚΕΛ ή της ΚΕ του ΑΚΕΛ αλλά όχι με τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου», είπε για να προσθέσει ότι ο ΔΗΣΥ τάσσεται υπέρ μιας σύσκεψης του συνόλου των κομμάτων υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και παρουσία του Υπουργού Οικονομικών έτσι ώστε να μελετηθούν τρόποι αντιμετώπισης της κατάστασης. «Οι ώμοι κανενός δεν είναι αρκετοί αυτή την ώρα, για να σηκώσουν το βάρος ενός τόσο πελώριου εθνικού θέματος. Μας θλίβει ειλικρινά η αλαζονεία που επιδεικνύουν αυτοί που κυβερνούν. Δεν μπορεί χωρίς διάλογο να φέρεις μέτρα που θα τύχουν στήριξης και να έχουν και αποτελέσματα», συμπλήρωσε.

19 Ιουνίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών Βάσος Σιαρλή κάνει δραματική έκκληση ότι ο χρόνος εξαντλείται. Η 30η Ιουνίου είναι η καταληκτική ημερομηνία ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών. «Παραμένουν ακόμη 278 ώρες εντός των οποίων πρέπει να διευθετήσουμε το θέμα της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών».

19 Ιουνίου 2012

Ο πρόεδρος Χριστόφιας σε ομιλία του σε εκδήλωση για τους αγνοούμενους στον Κόρνο, απέδωσε τα αίτια της οικονομικής κρίσης σε Κύπρο και Ελλάδα σε συνωμοσία. «Υπήρξαν και εντός αλλά υπάρχουν και εκτός σκοπιμότητες οι οποίες έχουν σχέση με τα συμφέροντα τάξεων και ανθρώπων. Υπάρχει μια διεθνής - να μου επιτρέψετε να πω - συνωμοσία που ακούει στο όνομα αγορές. Οι αγορές οι λεγόμενες είναι οι κλεφταράδες της υψηλίου. Αυτή είναι η πραγματικότητα, θέλουν να καθυποτάξουν λαούς ολόκληρους υπό τη δική τους εκμετάλλευση και το δικό τους έλεγχο. Αυτό γίνεται. Άρχισαν να το κατανοούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά μέχρι που να το συνειδητοποιήσουν πλήρως δεν ξέρω τι και πόσα τιμήματα θα πληρώσουν οι λαοί της ίδιας της Ένωσης αλλά και ευρύτερα».

20 Ιουνίου 2012

Διαρρέουν πληροφορίες στον τύπο ότι η Κύπρος ζήτησε δάνειο από τη Ρωσία ύψους 5 δις Ευρώ.

21 Ιουνίου 2012

Ρώσος αξιωματούχος δήλωσε στο Reuters ότι κανένα επίσημο αίτημα για βοήθεια δεν είχε υποβληθεί από τη Λευκωσία στη Μόσχα. Το Reuters, επικαλούμενο ανώτερη κυβερνητική πηγή στη Λευκωσία, μετέδωσε ότι η Κύπρος είχε υποβάλει αίτημα για διμερές δάνειο από τη Ρωσία, σε πολιτικό επίπεδο.

22 Ιουνίου 2012

Σε δηλώσεις του ο Πρόεδρος Χριστόφιας δήλωνε «Η οικονομία μας πάει καλά, οι προσπάθειες μας να αντιμετωπίσουμε το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος πάνε καλά και έχουμε θετικά αποτελέσματα».

24 Ιουνίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας έστειλε τον υπουργό Εμπορίου Νεοκλή Συλικιώτη και τον πρόεδρο της Λαϊκής Μ. Σαρρή στο Πεκίνο για να εξασφαλίσει δάνειο ή εξαγορά της Λαϊκής από την Κίνα.

25 Ιουνίου 2012

Υποβάθμιση από οίκο *Fitch*, από *BBB-* σε *BB+* (Κατηγορία σκουπίδια: *Non – investment grade, “junk”*). Τα κυπριακά κρατικά ομόλογα σταματούν να αποτελούν αποδεκτό ενέχυρο από την ΕΚΤ, για πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος. Το υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε ότι η υποβάθμιση αυτή ήταν «κρίσιμης σημασίας».

26 Ιουνίου 2012

Η Κυπριακή Δημοκρατία αποτάθηκε στο μηχανισμό στήριξης της ΕΕ και στο ΔΝΤ για οικονομική στήριξη, προκειμένου να αποτρέψει την κατάρρευση των τραπεζών. Σε συνάντηση που έγινε στο Προεδρικό για την κατάσταση της οικονομίας, ο εκπρόσωπος του ΔΗΣΥ επισήμανε την ανάγκη «για ενότητα και αποφυγή συγκρουσιακού κλίματος, που δημιουργήσε η στάση της Κυβέρνησης, με τη μυστικοπάθεια και την έλλειψη συνεργασίας. Παράλληλα, τόνισε ότι η ανάπτυξη χρειάζεται θεσμικές αλλαγές, παροχή κινήτρων, μείωση γραφειοκρατίας, ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στην εξέταση των αιτήσεων αλλά και ετοιμότητα απορρόφησης πόρων από την Ε.Ε.»

2 Ιουλίου 2012

Φτάνει η Τρόικα στην Κύπρο και αρχίζει συνομιλίες για τη συνομολόγηση δανειακής σύμβασης.

6 Ιουλίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών, Βάσος Σιαρλή, δηλώνει ότι «ο στόχος είναι μέχρι το τέλος του μήνα να έχουμε ένα ολοκληρωμένο μνημόνιο μπροστά μας».

7 Ιουλίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών της Ρωσίας Αντόν Σιλουανόφ δήλωσε ότι η Κύπρος ζήτησε δάνειο από τη Ρωσία και το αίτημά της εξετάζεται. Αξιωματούχος του Υπουργείου Οικονομικών της Ρωσίας Κονσταντίν Βισκόφσκι, δήλωσε ότι η Ρωσία θα εξετάσει το κυπριακό αίτημα παράλληλα με την ανάλογη συζήτηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση για δανεισμό της Κύπρου από τον Μηχανισμό Στήριξης.

13 Ιουλίου 2012

Ο Νίκος Αναστασιάδης με επιστολή του προς τον Πρόεδρο Χριστόφια ζήτησε όπως «συγκληθεί άμεσα το συμβούλιο των αρχηγών με την παρουσία του καθ' ύλην αρμοδίου για θέματα οικονομίας από κάθε κόμμα, με την προσδοκία ότι μέσα σε ένα κλίμα συναντίληψης θα ληφθούν οι πιο ωφέλιμες για την πατρίδα μας αποφάσεις».

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4

26 Ιουλίου 2012

Ύστερα από εντατικές συνομιλίες η Τρόικα ετοιμάζει το πρώτο προσχέδιο μνημονίου και το παραδίδει στον πρόεδρο Χριστόφια, ο οποίος το απορρίπτει. Η Τρόικα αναχωρεί από την Κύπρο και αναμένει τα σχόλια της Κυπριακής Κυβέρνησης.

27 Ιουλίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας δεν ενημερώνει κανένα για το προσχέδιο του μνημονίου και αναχωρεί στο Λονδίνο για να παρακολουθήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

31 Ιουλίου 2012

Σε ομιλία του στο Λονδίνο ο πρόεδρος Χριστόφιας αναφέρει: «Δεν έχω την έγνοια του Τραπεζικού κεφαλαίου, αλλά έχω την έγνοια του κόσμου που κατέθεσε τις οικονομίες του στις Τράπεζες». Αναφερόμενος στην Τρόικα είπε: «Δεν μπορεί να έλθουν κάποιιοι από έξω και να μας πουν αυτή είναι η κατάσταση της οικονομίας σας. Ίσως έχουμε διαφορετική εκτίμηση για τη κατάσταση των οικονομικών στη Κύπρο και πώς να επιλύσουμε το πρόβλημα. Γι' αυτό τους κάλεσα να συνεχίσουμε το διάλογο μέχρι το Σεπτέμβριο».

2 Αυγούστου 2012

Υποβάθμιση από οίκο Standard & Poor's από BB+ σε BB. Σύμφωνα με τον Standard & Poor's, η Κύπρος «ακόμη και με την επίσημη βοήθεια - την οποία εμείς θεωρούμε ζωτικής σημασίας για να αποφευχθεί στάση πληρωμών - πιστεύουμε ότι η κυβέρνηση θα παραμείνει σε αδύναμη δημοσιονομική θέση λόγω του τραπεζικού συστήματος που δεν είναι σε θέση να αντεπεξέλθει χωρίς την υποστήριξη της Κυβέρνησης, ως αποτέλεσμα της έκθεσής του» στην Ελλάδα. Ο διεθνής οίκος εκτιμά ότι η Κύπρος χρειάζεται πέρα του 60% του ΑΕΠ της για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών της ώστε να απορροφήσει περαιτέρω τραπεζικές ζημιές και για να πληροί τις απαιτήσεις δανεισμού για τα έτη 2012 - 2014.

31 Αυγούστου 2012

Απαντώντας στις εκκλήσεις της αντιπολίτευσης για σύσκεψη των αρχηγών των Κομμάτων, ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, Στέφανος Στεφάνου δήλωσε ότι αυτή θα συγκληθεί όταν η Κυβέρνηση έχει όλα τα δεδομένα μπροστά της, συμπεριλαμβανομένης και της κατάληξης του αιτήματος για το ρωσικό δάνειο.

3 Σεπτεμβρίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών, Βάσος Σιαρλή δηλώνει ότι «η ημερομηνία της επόμενης καθόδου της Τρόικα στην Κύπρο θα καθοριστεί στις 17 Σεπτεμβρίου, μετά από την άτυπη Συνεδρία του ECOFIN στη Λευκωσία».

4 Σεπτεμβρίου 2012

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου αποκαλύπτει ότι η κυβέρνηση έχει στα χέρια της προσχέδιο μνημονίου από τον Ιούλιο.

5 Σεπτεμβρίου 2012

Ο ΔΗΣΥ επικρίνει την κυβέρνηση ότι κρατά μυστική την αξιολόγηση της Τρόικα για ενάμισι μήνα. «Τα χρονικά περιθώρια καθίστανται ολοένα και πιο ασφυκτικά και η συλλογική και αξιόπιστη αντιμετώπιση της κρίσης καθίσταται ολοένα και πιο απαραίτητη».

6 Σεπτεμβρίου 2012

Ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού δήλωσε πως «η Τρόικα δεν έχει καταθέσει προτάσεις, έχει καταθέσει κάποιες ιδέες»

8 Σεπτεμβρίου 2012

Μετά από συνάντηση που είχε με τον πρόεδρο Χριστόφια, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Μανουέλ Μπαρόζο είπε ότι «είναι κρίσιμα σημαντικό τώρα να φτάσουμε σε κάποιο επίπεδο συμβιβασμού σε μια κοινή αποφασιστικότητα για να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση».

9 Σεπτεμβρίου 2012

Ο Πρόεδρος του Eurogroup Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ δήλωσε στο Λουξεμβούργο ότι οι συζητήσεις με τις Κυπριακές Αρχές πρέπει να επιταχυνθούν.«Καλέσαμε τις Κυπριακές Αρχές να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για να ολοκληρώσουμε τις διαπραγματεύσεις ενός χρηματοδοτικού προγράμματος».

10 Σεπτεμβρίου 2012

Αξιωματούχος της Ευρωζώνης δήλωσε στις Βρυξέλλες ότι το Eurogroup αναμένει να δει τον ακριβή προσδιορισμό του αιτήματος της Κύπρου για στήριξη, κάτι που δεν έχει γίνει ακόμη.

13 Σεπτεμβρίου 2012

Την παραμονή της συνόδου του Eurogroup στην Κύπρο διαρρέει στον τύπο το προσχέδιο μνημονίου που είχε παραδώσει η Τρόικα στον Χριστόφια. Ο εκπρόσωπος τύπου του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης καταγγέλλει την τακτική των διαρροών σ' ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα και ζητεί επίσημη ενημέρωση για τις προτάσεις της Τρόικας.

Σχολιάζοντας τη διαρροή του προσχεδίου του μνημονίου ο κυβερνητικός εκπρόσωπος είπε ότι «υπάρχουν πράγματα τα οποία η Κυβέρνηση δεν αποδέχεται, όπως είναι η κατάργηση της ΑΤΑ».

Το ΑΚΕΛ καταγγέλλει τα μέτρα που πρότεινε η Τρόικα ως νεοφιλελεύθερα και υπεραμύνεται της απόφασης της κυβέρνησης να δανειστεί από τη Ρωσία **2,5**

δισ ευρώ. «Ο κ. Αναστασιάδης, ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου και οι νεοφιλελεύθεροι συνοδοιπόροι τους ξιφουλκούσαν κατά του ρωσικού δανείου των 2,5 δισ ευρώ, επιδιώκοντας κατ' αυτό τον τρόπο την προσφυγή στο μηχανισμό στήριξης από πέρσι το καλοκαίρι». Ανάλογες ανακοινώσεις κάνουν όλες οι οργανώσεις του ΑΚΕΛ

14 Σεπτεμβρίου 2012

Συνέρχεται το Eurogroup στην Κύπρο. Σε συνέντευξη του ο πρόεδρος του Eurogroup Ζαν Κλοντ Γιούνκερ ανέφερε: «Καλέσαμε την Κύπρο να ξεκαθαρίσει σύντομα τις προθέσεις της αναφορικά με τη συνέχιση και ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για ένα πιθανό πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης». Μετά από τη συνάντηση που είχε με τον πρόεδρο Χριστόφια ο Γιούνκερ είπε ότι η συνάντηση «ξεκαθάρισε αυτές τις κυπριακές προθέσεις». Ο πρόεδρος του Eurogroup είπε: «Άκουσα προσεκτικά τον Πρόεδρο και ο Πρόεδρος, θεωρώ, με άκουσε προσεκτικά. Θεωρώ ότι η Κύπρος και η Τρόικα θα πρέπει να επιταχύνουν τη διαδικασία. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο και είμαι πεπεισμένος ότι θα βρεθεί μια απάντηση στα προβλήματα αυτής της χώρας, και είναι πολύ σοβαρά, τις επόμενες βδομάδες».

21 Σεπτεμβρίου 2012

Σε συνέντευξη του ο Άντρος Κυπριανού αναφέρει ότι το ΑΚΕΛ δεν απορρίπτει την έξοδο της Κύπρου από το Ευρώ. Σε γραπτή δήλωση του ο Στ. Στεφάνου διευκρινίζει ότι «για την Κυβέρνηση και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν τίθεται θέμα εξόδου από την Ευρωζώνη και την ΕΕ».

26 Σεπτεμβρίου 2012

Ο Εκπρόσωπος της Κομισιόν Olivier Bailly δήλωσε στο ΚΥΠΕ, ότι η Επιτροπή «αναμένει την επίσημη απάντηση και τις προτάσεις από τις Κυπριακές Αρχές πάνω σε διάφορες επιλογές για ένα προσχέδιο μνημονίου». Πρόσθεσε ότι δεν υπάρχει ακόμη ημερομηνία για την επόμενη επίσκεψη της Τρόικας στην Κύπρο.

29 Σεπτεμβρίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών της Ρωσίας Αντόν Σιλουάνοφ δήλωσε στο Ρόιτερ, ότι μόνο σε συνεννόηση με την ΕΕ η Μόσχα θα μπορούσε να παραχωρήσει το δάνειο των 5 δισ ευρώ στη Κύπρο.

3 Οκτωβρίου 2012

Σε συνέντευξη του στην NET ο Πρόεδρος Χριστόφιας ανέφερε ότι για ιδεολογικούς λόγους δεν πρόκειται να υπογράψει μνημόνιο το οποίο να ακυρώνει την ΑΤΑ, τον 13ο μισθό και την ιδιωτικοποίηση κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών. Ο Πρόεδρος Χριστόφιας, ανέφερε ότι δεν μπορεί ούτε να αυτοαναιρεθεί ως άτομο ούτε και να ακυρώσει τις κατακτήσεις που κερδίθηκαν με μπροστάρη, όπως είπε, το κόμμα του το ΑΚΕΛ.

5 Οκτωβρίου 2012

Σύσκεψη με τους αρχηγούς των κομμάτων. Η Κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα επιδιώξει να κλείσει το συντομότερο δυνατό τις διαπραγματεύσεις για την οικονομία στο εσωτερικό για να αρχίσει τη διαπραγμάτευση με την Τρόικα, ενώ επιθυμεί να καταλήξει η διαδικασία μέχρι την συνεδρία του Eurogroup, στις 12 Νοεμβρίου.

8 Οκτωβρίου 2012

Τριπλή υποβάθμιση από οίκο Moody's από Ba3 σε B3. Στην αιτιολόγηση της υποβάθμισης, μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι «η αργή ανταπόκριση της Κυβέρνησης στις σημερινές σοβαρές δημοσιονομικές δυσκολίες της υποδεικνύει ότι δεν πήρε το μάθημα από την εμπειρία του 2011». Ο Διεθνής Οίκος διαπιστώνει προβλήματα στη δημοσιονομική μεταρρύθμιση μέχρι σήμερα και «οι καθυστερήσεις στην επίτευξη συμφωνίας για δέσμη δημοσιονομικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων με την Τρόικα απεικονίζουν τη θεσμική αδυναμία που βασίζεται σε έλλειψη πολιτικής συναίνεσης σχετικά με τη γενική κατεύθυνση της δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής».

13 Οκτωβρίου 2012

Σε χαιρετισμό του στο Πισσούρι, ο Πρόεδρος Χριστόφιας είπε ότι «για την υπεράσπιση της ΑΤΑ είμαι έτοιμος να βγω στους δρόμους μαζί με τους εργαζόμενους». Αναφερόμενος στην Τρόικα είπε ότι «αυτοί κάνουν τη δουλειά τους όπως τους δασκάλεψαν να κάνουν τη δουλειά τους και εμείς προσπαθούμε, στο πιο ψηλό επίπεδο, να υπερασπιστούμε θέσμια και κατακτήσεις όπως είναι η ΑΤΑ και ο 13ος».

17 Οκτωβρίου 2012

Ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Standard & Poor's υποβάθμισε το αξιόχρεο της Κύπρου στην κατηγορία "B", από "BB". Σύμφωνα με τον S&P, η υποβάθμιση αντανάκλα την άποψη του Οίκου ότι η πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου έχει επιδεινωθεί καθώς «η Κυβέρνηση δεν έχει ακόμη διαπραγματευτεί ένα πακέτο στήριξης, ενώ οι εξωτερικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι έχουν αυξηθεί».

18 Οκτωβρίου 2012

Τριπλή υποβάθμιση από οίκο Standard & Poor's BB σε B. Σύμφωνα με τον S&P, η υποβάθμιση αντανάκλα την άποψη του Οίκου ότι η πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου έχει επιδεινωθεί, καθώς «η Κυβέρνηση δεν έχει ακόμη διαπραγματευτεί ένα πακέτο στήριξης, ενώ οι εξωτερικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι έχουν αυξηθεί». Ο Οίκος αναφέρει ότι «οι εγχώριοι πολιτικοί περιορισμοί έχουν εμποδίσει την έγκαιρη συμφωνία με την ΕΕ, το ΔΝΤ και την ΕΚΤ ("Τρόικα") για ένα πακέτο οικονομικής στήριξης». Ο S&P εκτιμά ότι το συνολικό πακέτο στήριξης της Κυπριακής οικονομίας θα ανέλθει πέρα των 15 δισεκατομμυρίων ευρώ, σημειώνοντας, ωστόσο, ότι τα αποτελέσματα μιας

βαθύτερης διαγνωστικής άσκησης πιθανότατα θα αποκαλύψει περαιτέρω κεφαλαιακές ανάγκες του τραπεζικού συστήματος της Κύπρου, ειδικά αν ο ορισμός για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια του συνεργατισμού είναι ευθυγραμμισμένος με τα ευρωπαϊκά πρότυπα».

18 Οκτωβρίου 2012

Με αφορμή τη νέα υποβάθμιση ο εκπρόσωπος τύπου του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης δήλωσε πως η χώρα μας βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και πως η βαθύτατη κρίση που αντιμετωπίζει η οικονομία επιτείνεται από την εξάντληση των χρονικών περιθωρίων.

22 Οκτωβρίου 2012

Ο Νίκος Αναστασιάδης με επιστολή του προς τον Πρόεδρο Χριστόφια εξέφρασε τον έντονο προβληματισμό και την αγωνία του σε σχέση με την πορεία της Κυπριακής οικονομίας και ειδικότερα σε σχέση με την συνομολόγηση της δανειακής σύμβασης με την Τρόικα. Παράλληλα, εξέφρασε τον έντονο προβληματισμό του για δηλώσεις εκ' μέρους της κυβέρνησης για μη διευθέτηση της επανόδου της Τρόικας. «...Το γεγονός αυτό ασφαλώς υπονομεύει τα ορόσημα που η Κυβέρνηση είχε προσδιορίσει και αφήνει την Κύπρο εκτεθειμένη σε ανυπολόγιστους κινδύνους. Θεωρώ τις μέρες που διανύουμε ως τις πιο κρίσιμες και δραματικές μετά το 1974». «...Την ίδια ώρα όμως, θεωρώ πως πολύ πιο οδυνηρές θα είναι οι συνέπειες εάν δεν διαπραγματευτούμε αμέσως και με επιτυχία τους όρους της Δανειακής Σύμβασης. Σε αυτή την περίπτωση πολύ φοβούμαι πως η ανάκαμψη δύσκολα θα επέλθει». «... Για άλλη μια φορά επαναλαμβάνω πως παραμένουμε έτοιμοι να στηρίξουμε δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις, αρκεί να ληφθούν έγκαιρα προκειμένου να αποτρέψουμε τα χειρότερα».

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 5

22 Οκτωβρίου 2012

Σχεδόν τρεις μήνες μετά την παραλαβή της αξιολόγησης από την Τρόικα, η Κυβέρνηση της έστειλε τις αντιπροτάσεις της. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέφανος Στεφάνου δήλωσε ότι αναμένεται πλέον από την Τρόικα να ορίσει την ημερομηνία καθόδου της στην Κύπρο για έναρξη της διαπραγμάτευσης.

23 Οκτωβρίου 2012

Ο εκπρόσωπος του Αντιπρόεδρου της Κομισιόν Ολι Ρεν, Σάιμον Ό Κόννορ, είπε ότι «λάβαμε τις νέες προτάσεις από τις Κυπριακές Αρχές, θα τις αναλύσουμε λεπτομερώς», προσθέτοντας ότι η Επιτροπή δεν είναι ακόμη έτοιμη να δώσει ημερομηνία άφιξης της Τρόικας στην Κύπρο. Ο ΔΗΣΥ σε ανακοίνωση του ανέφερε: «Για άλλη μια φορά εκφράζουμε την αγωνία και τον προβληματισμό μας για το πού οδηγείται η Κυπριακή οικονομία. Για ύστατη φορά απευθύνουμε έκκληση στην κυβέρνηση για σοβαρούς, υπεύθυνους και αξιόπιστους χειρισμούς».

24 Οκτωβρίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας δήλωνε «ο χρόνος πιέζει και εντείνονται οι διεργασίες, ώστε η Λευκωσία να συμφωνήσει με την Τρόικα το μνημόνιο για να προλάβει το Eurogroup της 12ης Νοεμβρίου». Είπε, επίσης, ότι επικοινωνήσε με ηγετικά στελέχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ζητώντας τους «να ασκήσουν την επιρροή τους για επίσκεψη της Τρόικας στην Κύπρο το συντομότερο δυνατό».

28 Οκτωβρίου 2012

Ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, Στέφανος Στεφάνου, δήλωνε πως «αν επιδειχθεί καλή θέληση και ευελιξία και από μέρους της Τρόικας τότε η συνάντηση μεταξύ της Κυβέρνησης και της Τρόικας μπορεί να γίνει πολύ σύντομα». Πρόσθετα, ο Εκπρόσωπος Τύπου του ΑΚΕΛ Γιώργος Λουκαϊδης δήλωνε ότι το ορόσημο της 12ης Νοεμβρίου είναι εφικτό, «αν και εφόσον η Τρόικα θα συζητήσει και θα αποδεχτεί μέτρα και εισηγήσεις που έχουν βγει μέσα από το διάλογο που έχει γίνει ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις και τους κοινωνικούς εταίρους εδώ στην Κύπρο».

31 Οκτωβρίου 2012

Ο Χριστόφιας τηλεφώνησε στον Πούτιν, ζητώντας επείγοντως απάντηση στο ζήτημα του δανείου.

1 Νοεμβρίου 2012

Εξερχόμενος του προεδρικού Μεγάρου, και απαντώντας σε ερώτηση πότε αναμένεται η Τρόικα στην Κύπρο, ο Δ. Χριστόφιας δήλωσε: «Διαβουλευόμαστε συνέχεια - πού εφτάσαμε - για να καλέσουμε την Τρόικα να έρθει στην Κύπρο».

2 Νοεμβρίου 2012

Έγγραφο που επικαλείται το πρακτορείο Reuters, αναφέρει ότι η Τρόικα κρίνει ως «ανεπαρκείς» τις προτάσεις της Κυπριακής πλευράς σε ό,τι αφορά ένα «πιθανό μνημόνιο συναντίληψης».

2 Νοεμβρίου 2012

Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Πανίκος Δημητριάδης σε ομιλία του στη Λευκωσία είπε ότι οι ισολογισμοί των δύο μεγάλων τραπεζών, Κύπρου και Λαϊκής, είναι διπλάσιοι από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας, γεγονός που τους προσδίδει όχι μόνο δεσπίζουσα οικονομική θέση αλλά και πολιτική επιρροή. «Αυτές οι αναλογίες, μοναδικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργούν ένα ζήτημα πολιτικής οικονομίας. Η μείωση του μεγέθους των δύο τραπεζών, η ανακεφαλαιοποίηση και η αναδιάρθρωσή τους θα οδηγήσουν σ' ένα πιο ανταγωνιστικό τραπεζικό σύστημα".

2 Νοεμβρίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών Βάσος Σιαρλή δήλωνε ότι «το θέμα της ΑΤΑ, η εποπτεία των συνεργατικών ιδρυμάτων, το τελικό ύψος της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών και η ιδιωτικοποίηση ημικρατικών οργανισμών, είναι τα ακανθώδη ζητήματα που θα συζητηθούν κατά τη νέα κάθοδο της Τρόικας στην Κύπρο. Σε ερώτηση αν η Κύπρος θα προλάβει τη συνεδρία του Eurogroup της 12ης Νοεμβρίου ή μετατίθεται στην επόμενη τακτική συνεδρία της 3ης Δεκεμβρίου, ο κ. Σιαρλή είπε ότι δεν θα είναι τέλος του κόσμου αν δεν προλάβουμε τη σύνοδο της 12ης Νοεμβρίου.

4 Νοεμβρίου 2012

Το πρόγραμμα διάσωσης της Κύπρου γίνεται μέρος της προεκλογικής εκστρατείας της Γερμανίας. Σύμφωνα με το εβδομαδιαίο γερμανικό περιοδικό *Der Spiegel* το πρόγραμμα διάσωσης της Κύπρου προκαλεί πολιτικό πονοκέφαλο στην Γερμανίδα Καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ. Το περιοδικό επικαλείται έκθεση της γερμανικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (BND) για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στην Κύπρο, και ότι «θα επωφεληθούν Ρώσοι ολιγάρχες, επιχειρηματίες και μαφιόζοι, οι οποίοι έχουν εναποθέσει τα παράνομα εισοδήματά τους στην Κύπρο»,

5 Νοεμβρίου 2012

Με αφορμή τα αρνητικά δημοσιεύματα ο υποψήφιος πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης κάλεσε την Κυβέρνηση να συνειδητοποιήσει την κρισιμότητα των στιγμών και το μέγεθος του κινδύνου που επικρέμεται πάνω από την Κυπριακή κοινωνία και να προχωρήσει στη χάραξη μιας πορείας ανάταξης της Κυπριακής οικονομίας. Ο Αναστασιάδης επεσήμανε ότι οι «Επικριτικές για την Κύπρο αντιδράσεις και δημοσιεύματα αρχίζουν να διαμορφώνουν μια αρνητική κοινή γνώμη σε ευρωπαϊκές χώρες και σε ξένους επενδυτές» και έκανε λόγο για φαινόμενα που ενδεχομένως να προκαλέσουν περιπλοκές.

7 Νοεμβρίου 2012

Ο Εκπρόσωπος ΔΝΤ του Ταμείου, Τζέρι Ράις, με γραπτή ανακοίνωση, ανέφερε ότι «στη βάση της προόδου που σημείωσαν οι Κυπριακές Αρχές από τον Ιούλιο, μία αποστολή του ΔΝΤ έχει προγραμματίσει να επιστρέψει στην Κύπρο με σκοπό «να προωθήσει τις διαπραγματεύσεις της πολιτικής για την οικοδόμηση των πυλώνων ενός πιθανού προγράμματος».

9 Νοεμβρίου 2012

Η Τρόικα αρχίζει της επαφές της στην Κύπρο με συνομιλίες στο Υπουργείο Οικονομικών. Ανώτερος αξιωματούχος της ευρωζώνης δήλωσε στις Βρυξέλλες ότι οι Κυπριακές Αρχές σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες βιάζονται περισσότερο τώρα να φτάσουν σε συμφωνία.

10 Νοεμβρίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών, Βάσος Σιαρλή μετά την ολοκλήρωση πολύωρης συνάντησης με την Τρόικα είπε ότι «το πρόγραμμα εξελίσσεται κανονικά και είμαστε ικανοποιημένοι με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων».

11 Νοεμβρίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας σε δηλώσεις του στη Θεσσαλονίκη είπε ότι «είναι η Τρόικα τώρα κάτω και συζητά και θέτει όρους, οι οποίοι είναι πολύ δύσκολο να γίνουν αποδεκτοί. Εν πάση περιπτώσει είναι ξεκάθαρο ότι ήρθαν αυτή τη στιγμή για να θέσουν μπροστά μας κάποιους πολιτικούς όρους και συζητούμε, να δούμε τι θα κάνουμε».

12 Νοεμβρίου 2012

Ο υποψήφιος Πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης δήλωσε πως «όσοι νομίζουν πως ο χρόνος προσφέρεται για να παίζουν με συνθήματα εις βάρος του λαού θα φέρουν και ακεραία την ευθύνη για οτιδήποτε ήθελε επακολουθήσει».

Ο κ. Αναστασιάδης ανέφερε ότι «το χειρότερο από όλα είναι η ανάγκη το ταχύτερο δυνατό να υπάρξει ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Συνεπώς, ας αφήσουν τα συνθήματα κάποιои, να σοβαρευτούμε και να διαπραγματευτούμε κατά τρόπο αποτελεσματικό έτσι ώστε να πετύχουμε την καλύτερη δυνατή δανειακή σύμβαση το συντομότερο».

13 Νοεμβρίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών Βάσος Σιαρλή δήλωσε ότι επιτεύχθηκε μια πολύ καλή πρόοδος στο πλαίσιο των συζητήσεων με την Τρόικα. «Η ομάδα της Τρόικας βρίσκεται στην Κύπρο εδώ και μερικές ημέρες. Κάνουμε πολύ καλή πρόοδο και πιστεύω και προσμένω σε ένα πολύ καλό αποτέλεσμα προς το τέλος αυτής της εβδομάδας».

14 Νοεμβρίου 2012

Σε χαιρετισμό του στη Συνέλευση του CIPA, ο Πρόεδρος Χριστόφιας είπε ότι «η διαπραγμάτευση είναι δύσκολη όπως εξάλλου αναμενόταν», προσθέτοντας ότι «πολιτικοί όροι που υποβάλλονται από την Τρόικα είναι δύσκολο να γίνουν αποδεκτοί». Αναφερόμενος στον παράγοντα χρόνο, είπε ότι «στη δική μας αντίληψη η ουσία, το περιεχόμενο της συμφωνίας είναι καθοριστικότερη παράμετρος από το χρόνο, αφού θα καθορίσει το μέλλον του τόπου και του λαού για τα επόμενα χρόνια».

16 Νοεμβρίου 2012

Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας ενημέρωσε τον υποψήφιο πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη για την τραγικότητα της κατάστασης στην οικονομία και για την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να διακόψει τη ρευστότητα της Λαϊκής Τράπεζας από τις 25 Ιανουαρίου 2013. Στη συνάντηση

επισημάνθηκε η ανάγκη υπογραφής ενός μνημονίου δανειακής σύμβασης με την Τρόικα το συντομότερο δυνατό.

16 Νοεμβρίου 2012

Ο Νίκος Αναστασιάδης απευθύνει δραματική επιστολή στον Πρόεδρο Χριστόφια. «...Παρακολουθώ με αγωνία τα όσα καταγράφονται στις συζητήσεις της κυβέρνησης με την Τρόικα και ιδιαίτερα μια ανακόλουθη πολιτική που έχει αφήσει την οικονομία μας εκτεθειμένη σε ανυπολόγιστους κινδύνους», αναφέρει και υπενθυμίζει ότι δεν αξιοποιήθηκε «η βούληση των πολιτικών δυνάμεων να στηρίξουν δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις προκειμένου με αξιοπιστία να διαπραγματευτούμε με την Τρόικα και να καταλήξουμε σε ένα αποδεκτό μνημόνιο». Ο Νίκος Αναστασιάδης θέτει τον Πρόεδρο ενώπιον των ευθυνών του ίδιου και της κυβέρνησης του «να λάβετε επείγοντως αποφάσεις που θα αποτρέπουν την πλήρη οικονομική κατάρρευση και την περαιτέρω επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των εργαζομένων». Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ απηύθυνε στον πρόεδρο Χριστόφια δραματική προειδοποίηση για τις ευθύνες που συνεπαγόταν η αδράνεια του: «Λυπούμαι που θα είμαι δυσάρεστος αλλά θέλω να υποδείξω πως κανένας δεν έχει το δικαίωμα ενσυνείδητα να επιμένει σε μια οδό που οδηγεί στην οικονομική καταστροφή. Σε μια τέτοια περίπτωση οι ευθύνες θα είναι βαρύτερες. Ευθύνες πολιτικές, αστικές και ποινικές».

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 6

18 Νοεμβρίου 2012

Ύστερα από ολόήμερες συνομιλίες με την Τρόικα, η Κεντρική Τράπεζα ανακοίνωσε ότι κατέληξε σε κατ' αρχήν συμφωνία σε όλα τα επιμέρους θέματα που αφορούν το χρηματοπιστωτικό τομέα.

20 Νοεμβρίου 2012

Σε χαιρετισμό του στον Ψευδά, ο Πρόεδρος Χριστόφιας εξέφρασε τη σφοδρή διαφωνία του στη μείωση του ρόλου του κράτους και την ιδιωτικοποίηση ημικρατικών οργανισμών. «Κάποιοι, οι οποίοι εκφράζουν τον ακραίο νεοφιλελευθερισμό, θεωρούν την κρίση ως ευκαιρία να μειωθεί ή και να εξαλειφθεί το κοινωνικό κράτος και να εκμηδενιστεί ο ρόλος του κράτους εν γένει».

21 Νοεμβρίου 2012

Διπλή υποβάθμιση από οίκο *Fitch*, από *BB+* σε *BB-*. «Η καθυστέρηση στις διαπραγματεύσεις για επίσημη στήριξη έχει συμβάλει στην επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών και αυξήσει τις αβεβαιότητες σχετικά με την μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών», αναφέρουν οι *Fitch*.

21 Νοεμβρίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας ενημέρωσε τους αρχηγούς των κομμάτων για τα αποτελέσματα των συνομιλιών με την Τρόικα, προδικάζοντας αδιέξοδο. Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης ανέγνωσε επιστολή προς τον Πρόεδρο με την οποία του ζητούσε να τοποθετηθεί γραπτώς, εάν είχε ενημερωθεί από το Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας για την οριακή κατάσταση στην οποία βρισκόταν το τραπεζικό σύστημα και για τους κινδύνους κατάρρευσης μιας τουλάχιστον τράπεζας, αν είχε επίγνωση των επιπτώσεων από μια τέτοια εξέλιξη, ποια ήταν η κατάσταση των δημοσίων οικονομικών και ποιες οι επιλογές βιώσιμης και σε βάθος χρόνου χρηματοδότησης των αναγκών του κράτους.

Με δημόσιες δηλώσεις του ο Αναστασιάδης κρούει τον κώδωνα του κινδύνου να αποχωρήσει η Τρόικα και να μην επανέλθει στην Κύπρο, με συνέπειες στο όλο τραπεζικό σύστημα και γενικότερα στις δυνατότητες του κράτους να αντιμετωπίσει τις οικονομικές του υποχρεώσεις. ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 7

22 Νοεμβρίου 2012

Ύστερα από ολονύχτιες συζητήσεις, η Τρόικα αναχωρεί από την Κύπρο χωρίς συμφωνία για το μνημόνιο. Ανοιχτά ζητήματα είναι το συνταξιοδοτικό, οι ιδιωτικοποιήσεις ημικρατικών οργανισμών και η ΑΤΑ.

22 Νοεμβρίου 2012

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας βρίσκεται στις Βρυξέλλες και ενημερώνεται από το Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, Πανίκο Δημητριάδη ότι λόγω της μη κατάληξης σε συμφωνία με την Τρόικα, η ΕΚΤ αποφάσισε την άμεση διακοπή στην παραχώρηση έκτακτης ρευστότητας στις Κυπριακές τράπεζες. Με γραπτή ανακοίνωση του, ο Πρόεδρος Χριστόφιας αναφέρει ότι: «Μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις με την Τρόικα και πάντοτε έχοντας υπόψη τις δύσκολες συνθήκες που διέρχεται ο τόπος μας, βρισκόμαστε πολύ κοντά στην υπογραφή του Μνημονίου με την Τρόικα».

22 Νοεμβρίου 2012

Σε γραπτή δήλωση του, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης, αναφέρει πως «μετά τη δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας, και προκειμένου να συμβάλω στη διασφάλιση της προοπτικής μιας συμφωνίας με την Τρόικα, θα αποφύγω την όποια κριτική και την όποια αναφορά στις συνέπειες και τους κινδύνους που ο τόπος αντιμετωπίζει». Ο Νίκος Αναστασιάδης επανέλαβε «με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο τη δέσμευση ότι η δική μας στάση θα παραμείνει, όπως ήταν μέχρι σήμερα, μια στάση συνέπειας και εθνικής ευθύνης». ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 8

23 Νοεμβρίου 2012

Ο Υπουργός Οικονομικών, Βάσος Σιαρλή ανακοινώνει ότι έχουν συμφωνηθεί οι όροι του μνημονίου και ότι η συμφωνία θα ολοκληρωθεί με τη δημοσιοποίηση του τελικού ύψους της ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού τομέα.

30 Νοεμβρίου 2012

Η κυβέρνηση απέστειλε στα κόμματα το ολοκληρωμένο κείμενο του Μνημονίου το οποίο συμφωνήθηκε μεταξύ των Κυπριακών Αρχών και της Τρόικα.

3 Δεκεμβρίου 2012

Συζητείται στο Eurogroup το πρόγραμμα στήριξης της Κύπρου. Σε γραπτή ανακοίνωση του ο πρόεδρος του Eurogroup Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ ανέφερε ότι «το Eurogroup θα εξετάσει τα ενδιάμεσα αποτελέσματα της αξιολόγησης για τις κεφαλαιακές ανάγκες του χρηματοπιστωτικού τομέα και τις επιπτώσεις σχετικά με τις χρηματοδοτικές ανάγκες σε νέα συνεδρίαση στις 13 Δεκεμβρίου». Ο Γιούνκερ κάλεσε «την Κύπρο και την Τρόικα να ολοκληρώσουν τις συζητήσεις για τους προτεινόμενους όρους του προγράμματος, με στόχο την επίτευξη συμφωνίας επί ενός πακέτου προσαρμογής σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα». Ερωτηθείς σχετικά με το αν θα ληφθεί απόφαση για την Κύπρο στις 13 Δεκεμβρίου ή στις 21 Ιανουαρίου, οπότεν θα πραγματοποιηθεί η επόμενη τακτική συνεδρίαση του Eurogroup, είπε: «Ίσως στις 13 Δεκεμβρίου, σίγουρα στις 21 Ιανουαρίου».

4 Δεκεμβρίου 2012

Σε διάγγελμα του προς τον κυπριακό λαό, ο Πρόεδρος Χριστόφιας επανέλαβε τη θέση του ότι η κυβέρνηση προσέφυγε στο μηχανισμό στήριξης λόγω του προβλήματος των τραπεζών. Μεταξύ άλλων ανέφερε: «Ανεξαρτήτως των ευθυνών των τραπεζών για την κατάσταση στην οποία βρεθήκαμε, δεν μπορούσαμε να τις αφήσουμε να καταρρεύσουν. Αυτό θα ήταν ανεύθυνο και εγκληματικό για τον τόπο και το λαό. Η κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος θα συμπαρέσυρε στην καταστροφή ολόκληρη την οικονομία και θα έφερνε απερίγραπτη δυστυχία σε χιλιάδες οικογένειες απλών ανθρώπων. Με την απόφασή μας να στηρίξουμε το τραπεζικό σύστημα, στηρίζουμε την οικονομία του τόπου μας. Αλλιώς, η κατάσταση θα ήταν πολύ χειρότερη απ' ό,τι είναι σήμερα και οι απλοί άνθρωποι θα υπέφεραν πολύ περισσότερο».

6 Δεκεμβρίου 2012

Ενόψει του Eurogroup της 13^{ης} Δεκεμβρίου η κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή προς έγκριση 28 Νομοσχέδια. Ενημερώνοντας της Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής, ο Γενικός Διευθυντής του υπουργείου Οικονομικών Χρ. Πατσαλίδης έκανε έκκληση για ταχεία έγκριση τους. «Εκ των πραγμάτων είναι αδήριτη ανάγκη μεταξύ χρεοκοπίας ή πτώχευσης». Τα πρώτα τρία νομοσχέδια για αύξηση του συντελεστή του ΦΠΑ, μειώσεις μισθών και

συντάξεων στη Δημόσια Υπηρεσία και αύξηση φόρων κατανάλωσης εγκρίθηκε την ίδια μέρα ομόφωνα από την ολομέλεια της Βουλής.

7 Δεκεμβρίου 2012

Ενημερώνοντας την Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής για τα υπόλοιπα μνημονιακά νομοσχέδια, ο Υπουργός Οικονομικών Βάσος Σιαρλή ζήτησε την άμεση ψήφιση τους χωρίς τροποποιήσεις. «Ας μην δοκιμάσουμε να κάνουμε τροποποιήσεις τώρα γιατί αν τις κάνουμε θα χάσουμε το τρένο. (...) Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε μια κατάσταση που βλέπουμε τον κίνδυνο να έρχεται και αντί να προστατευθούμε θα τρέξουμε να κάνουμε διορθώσεις. Αυτή είναι η παράκληση».

12 Δεκεμβρίου 2012

Ένδειξη της υπεύθυνης στάσης που υπέδειξε ο ΔΗΣΥ για αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικονομίας αποτέλεσε η θετική ψήφος της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗΣΥ, εν μέσω προεκλογικής περιόδου, στα 23 μνημονιακά νομοσχέδια που κατέθεσε η Κυβέρνηση.

13 Δεκεμβρίου 2012

Το Eurogroup συζήτησε το κυπριακό μνημόνιο. Σε γραπτή ανακοίνωση του το Eurogroup ανέφερε ότι είχε επιτευχθεί πρόοδος προς την κατεύθυνση ενός πιθανού προγράμματος μακροοικονομικής βοήθειας για την Κύπρο. Σε σχέση με τα ενδιάμεσα αποτελέσματα του διαγνωστικού ελέγχου της Pimco για τις κεφαλαιακές ανάγκες του κυπριακού χρηματοπιστωτικού τομέα, αναφέρεται ότι «οι βασικές παράμετροι ήταν σε γενικές γραμμές σύμφωνες με τις προσδοκίες που διέπουν τις συζητήσεις του προγράμματος». Στην ανακοίνωση του το Eurogroup ανέφερε ότι οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης ήταν αισιόδοξοι ότι «συμφωνία επί του προγράμματος μπορεί να επιτευχθεί σύντομα» και κάλεσε τους διεθνείς οργανισμούς και την Κύπρο να ολοκληρώσουν τις διαπραγματεύσεις αναλόγως».

Απαντώντας στην ερώτηση εάν ήταν δυνατή η λήψη οριστικής απόφασης για την Κύπρο μέσα στον Ιανουάριο, ο πρόεδρος του Eurogroup Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ απάντησε: «Δεν θέλω να δεσμευθώ σε ένα χρονοδιάγραμμα, αλλά εργαζόμαστε για να έχουμε την απόφαση το συντομότερο δυνατόν». Από την πλευρά του ο Αντιπρόεδρος της Κομισιόν Ολι Ρεν δήλωσε ότι στα μέσα Ιανουαρίου αναμένονταν τα τελικά αποτελέσματα της Pimco, ενώ παράλληλα «θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για τη λήψη οριστικών αποφάσεων και πιστεύουμε ότι οι αποφάσεις αυτές μπορούν να ληφθούν τον επόμενο μήνα».

13 Δεκεμβρίου 2012

Ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, Τζέρι Ράις, δήλωσε ότι η ομάδα του ΔΝΤ που ασχολείται με την Κύπρο μελετά με τα υπόλοιπα μέλη της Τρόικας την ανάλυση της PIMCO, για τον κυπριακό χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο Τζέρι Ράις είπε ότι τα προκαταρκτικά αποτελέσματα του διαγνωστικού ελέγχου της PIMCO αναλύονται και «θα είναι καθοριστικά στον προσδιορισμό της χρηματοδότησης ενός πιθανού προγράμματος».

18 Δεκεμβρίου 2012

Μιλώντας στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά τη συζήτηση των προϋπολογισμών του 2013, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης υπενθύμισε τις άγονες προσπάθειες να πεισθεί η κυβέρνηση να πάρει μέτρα. «Δυστυχώς, στην Κύπρο, οι αγωνιώδεις προειδοποιήσεις και εκκλήσεις από πολλές κατευθύνσεις για έγκαιρα μέτρα δεν εισακουστήκαν ποτέ. Και η εκπεφρασμένη διάθεση της αντιπολίτευσης να στηρίξει δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις παρέμεινε, μέχρι τέλους, ανεκμετάλλευτη».

20 Δεκεμβρίου 2012

Η γερμανική εφημερίδα *Süddeutsche Zeitung*, επικαλούμενη κύκλους των διαπραγματευτών, έγραψε ότι μελετάται κούρεμα του κυπριακού χρέους, επειδή το ΔΝΤ αρνείται να συμμετάσχει σε ένα πακέτο στήριξης για την Κύπρο, εάν το χρέος δεν καταστεί βιώσιμο.

20 Δεκεμβρίου 2012

Διπλή υποβάθμιση από οίκο *Standard & Poor's*, από *B* σε *CCC+*. Αιτιολογώντας την απόφαση του, ο οίκος αναφέρει: «Με τις χρηματοδοτικές επιλογές της Κυβέρνησης περιορίζονται ολόένα και περισσότερο και σε συνδυασμό με αυτό που εμείς θεωρούμε ως διστακτική στάση των εταίρων της Κύπρου στην Ευρωζώνη να επωμιστούν το κόστος μιας έντονης τραπεζικής κρίσης, πιστεύουμε ότι ο κίνδυνος χρεοκοπίας είναι σημαντικός και αυξάνεται».

23 Δεκεμβρίου 2012

Σε συνέντευξη του στην εφημερίδα Καθημερινή της Ελλάδας, ο επικεφαλής του Συμβουλίου Εμπειρογνομώνων του Eurogroup, Τόμας Βίζερ απέδωσε την καθυστέρηση στην υπογραφή του μνημονίου στην κωλυσιεργία και την έλλειψη πολιτικής βούλησης από την κυπριακή κυβέρνηση. Ο Βίζερ είπε πως πίστευε ότι έπρεπε η Κύπρος να ενταχθεί σε ένα ενιαίο πακέτο διευθέτησης με την Ελλάδα και, «παρά τις προειδοποιήσεις μας καθυστερούσε». Ο Βίζερ είπε ότι η Κύπρος «τώρα, έχασε το τραίνο» και πρόσθεσε ότι «υπάρχουν μεγάλες ανησυχίες για τη βιωσιμότητα του κυπριακού χρέους».

10 Ιανουαρίου 2013

Τριπλή υποβάθμιση από οίκο *Moody's*, από *B3* σε *Caa3*. Σύμφωνα με την ανακοίνωση των *Moody's* ο βασικός παράγοντας που οδήγησε τον Οίκο να μειώσει τη πιστοληπτική ικανότητα κατά τρεις βαθμίδες, ήταν «η αυξημένη υποστήριξη που θα χρειαστεί να παράσχει η Κυβέρνηση στις κυπριακές τράπεζες». Επιπλέον, «η έκβαση των διαπραγματεύσεων με την Τρόικα, παραμένει αβέβαιη». Ο *Moody's*, εκτίμησε ότι η πιθανότητα να υποχρεωθούν οι Κυπριακές Αρχές να αναζητήσουν άλλους τρόπους για μείωση του χρέους, συμπεριλαμβανομένου του «κουρέματος» (PSI), ήταν 50%.

16 Ιανουαρίου 2013

Ο Πρόεδρος Χριστόφιας σε δηλώσεις του στο Στρασβούργο επιρρίπτει την ευθύνη για τη μη υπογραφή του μνημονίου στο διεθνή παράγοντα. «Αίφνης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θεωρεί ότι οι ανάγκες μας είναι οι μέγιστοι ανάγκες, των δέκα τόσων δισεκατομμυρίων, για ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών, ενώ εμείς θεωρούμε ότι είναι πιο κάτω (...) Εάν είναι δέκα δισεκατομμύρια, θα μας κηρύξουν και μη βιώσιμο το χρέος, άρα θα απαιτήσουν πέρα από αυτά, με τα οποία έχουμε συμφωνήσει με την Τρόικα, και άλλα...».

18 Ιανουαρίου 2013

Αξιωματούχος της ευρωζώνης δήλωσε πως στις 21 Ιανουαρίου η Τρόικα θα ενημερώσει το Eurogroup για την πρόοδο που έχει επιτευχθεί με το θέμα της στήριξης της Κύπρου, ωστόσο διευκρίνισε ότι το βέβαιο είναι πως δεν θα ληφθούν τελικές αποφάσεις πριν από τις προεδρικές εκλογές της 17ης Φεβρουαρίου. Μάλιστα προσδιόρισε την οριστικοποίηση του μνημονίου για το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου. Ερωτηθείς σχετικά με την καθυστέρηση που παρατηρείται στη λήψη απόφασης, ο εκπρόσωπος την απέδωσε στην απροθυμία της κυβέρνησης να προχωρήσει σε ιδιωτικοποιήσεις. «Δεν ζητάμε τις ιδιωτικοποιήσεις για ιδεολογικούς λόγους, αλλά για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους», είπε, προσθέτοντας ότι χωρίς ιδιωτικοποιήσεις δεν μπορεί να αποφασιστεί το πρόγραμμα.

20 Ιανουαρίου 2013

Σχολιάζοντας την αναβολή των αποφάσεων για την υπογραφή του μνημονίου, ο υποψήφιος πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης δήλωσε ότι «όσο καθυστερούμε, δυσκολεύουμε τη θέση μας». Δεν έχει σημασία ποιος θα υπογράψει, είπε, καθώς «βασικοί πυλώνες και σημαντικά των θεμάτων που αφορούν τους όρους της δανειακής σύμβασης του μνημονίου έχουν συνομολογηθεί από την παρούσα κυβέρνηση».

21 Ιανουαρίου 2013

Μετά την ολοκλήρωση της συνεδρίας του Eurogroup, πρόεδρος του, Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, ανακοίνωσε ότι οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης, «αφού έλαβαν διαβεβαιώσεις ότι οι βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτικές ανάγκες της Κύπρου είναι καλυμμένες (...) θεώρησαν ότι η στόχευση της συμφωνίας επί ενός προγράμματος μετά τις επερχόμενες εκλογές στην Κύπρο θα εξυπηρετούσε καλύτερα την εθνική ιδιοκτησία» (του προγράμματος). «Ως εκ τούτου αναμένουμε ότι η τελική συμφωνία επί ενός προγράμματος μπορεί να επιτευχθεί τον Μάρτιο», πρόσθεσε.

22 Ιανουαρίου 2013

Ο Υπουργός Οικονομικών Βάσος Σιαρλή δηλώνει στις Βρυξέλλες ότι η Κύπρος θα κάνει οτιδήποτε για να εξασφαλίσει τις χρηματοδοτικές της ανάγκες για τους πρώτους τρεις μήνες του έτους.

24 Ιανουαρίου 2013

Η εφημερίδα *Wall Street Journal* έγραψε ότι το κόστος διάσωσης της Κύπρου μπορεί να μειωθεί και το χρέος να καταστεί βιώσιμο με τη συνεισφορά καταθετών, «με άλλα λόγια ορισμένοι καταθέτες δεν θα πάρουν όλα τους τα χρήματα».

25 Ιανουαρίου 2013

Διπλή υποβάθμιση από οίκο *Fitch*, από *BB-* σε *B*. Παρόλο που ο οίκος θεωρεί ότι η Κύπρος θα συμφωνήσει τελικά σ' ένα πακέτο διάσωσης, εκφράζει τη θέση ότι η αβεβαιότητα για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και του βάθους και της διάρκειας της κρίσης αυξάνουν την αβεβαιότητα για την ικανότητα της Κύπρου να νοικοκυρέψει τα δημόσια οικονομικά της.

29 Ιανουαρίου 2013

Ο υπουργός Οικονομικών Βάσος Σιαρλή δήλωσε ότι το Υπουργείο Οικονομικών έχει καλύψει τις δημοσιονομικές ανάγκες του κράτους μέχρι τον Απρίλιο και οι οποίες ανέρχονται σε **1,8** δις ευρώ. Εξέφρασε αισιοδοξία ότι και τα δάνεια που λήγουν μέχρι τον Απρίλιο ύψους **1** δις ευρώ περίπου θα ανανεωθούν για άλλους τρεις μήνες.

8 Φεβρουαρίου 2013

Μιλώντας στην εκπομπή Μεσημέρι και Κάτι του Σίγμα, ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού, είπε ότι «η κυπριακή πλευρά δέχεται πιέσεις για να δεχθεί να συνεισφέρουν και οι καταθέτες των τραπεζών για κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών. Πρόσθεσε πως πρόκειται για συγκεκριμένες πολιτικές που ξεκινούν με τη λογική ότι πρέπει και οι Κύπριοι και οι ξένοι καταθέτες να συνεισφέρουν με ένα σημαντικό ποσό».

11 Φεβρουαρίου 2013

Η *Financial Times* γράφει ότι σε εμπιστευτικό υπόμνημα που έχει ετοιμαστεί ενόψει της συνόδου των υπουργών Οικονομικών της ευρωζώνης περιλαμβάνεται μια «ριζοσπαστική νέα επιλογή» για την οικονομική διάσωση της Κύπρου. Η συγκεκριμένη επιλογή προβλέπει την επιβολή ζημιάς στους ανασφάλιστους καταθέτες των τραπεζών της χώρας και σε κατόχους κρατικών ομολόγων. (Το έγγραφο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Πολίτης» στις 23 Ιουλίου 2013)

11 Φεβρουαρίου 2013

Μετά τη συνεδρία του Eurogroup ο νέος πρόεδρος του Γερούν Ντέισελμπλουμ δήλωσε πως στόχος είναι η επίτευξη συμφωνίας για την Κύπρο εντός του Μαρτίου. Σύμφωνα με τον κ. Ντέισελμπλουμ, η συζήτηση για την Κύπρο επικεντρώθηκε στο θέμα του ξεπλύματος χρήματος. Ο κ. Ντέισελμπλουμ αρνήθηκε να σχολιάσει το δημοσίευμα των Φαινάνσιαλ Τάιμς περί σεναρίου της Κομισιόν που αποβλέπει την επιβολή ζημιάς στους ανασφάλιστους καταθέτες των τραπεζών και στους κατόχους κρατικών ομολόγων στην Κύπρο.

12 Φεβρουαρίου 2013

Ο υποψήφιος πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης δήλωσε ότι δεν θα υπογράψει μνημόνιο που θα περιέχει πρόνοια για κούρεμα καταθέσεων. Η χώρα, είπε ο κ. Αναστασιάδης, βρίσκεται ενώπιον δυσβάσταχτων προβλημάτων αλλά και σημαντικών κινδύνων και πρόσθεσε ότι οι χθεσινές δηλώσεις μετά τη σύνοδο του Eurogroup, δημιούργησαν και δημιουργούν επιπρόσθετα προβλήματα που επιτείνουν την αβεβαιότητα και την ανασφάλεια.

18 Φεβρουαρίου 2013

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) Μάριο Ντάγκι δήλωσε στο Στρασβούργο ότι είναι πολύ σημαντικό μετά τις προεδρικές εκλογές να συμφωνηθεί ένα πρόγραμμα με την Κύπρο, το οποίο θα διασφαλίζει τη βιωσιμότητα και δεν θα δημιουργεί δημοσιονομική αστάθεια. «Είναι θεμελιώδους σημασίας να υπάρξει πραγματική δέσμευση της κυβέρνησης μετά τις εκλογές, πρέπει επίσης να βρούμε τρόπους διασφάλισης της βιωσιμότητας αυτού του Προγράμματος. Δεν θέλω να προδικάσω τις συζητήσεις που θα λάβουν χώρα, για να δούμε πώς ακριβώς θα διασφαλιστεί αυτή η βιωσιμότητα».

24 Φεβρουαρίου 2013

Ο Νίκος Αναστασιάδης εκλέγεται νέος πρόεδρος της Κύπρου.

25 Φεβρουαρίου 2013

Σε ανακοίνωσή του ο Οίκος αξιολόγησης Fitch αναφέρει ότι η στάση του εκλεγμένου Προέδρου της Κύπρου και της Κυβέρνησής του θα μπορούσε να καταστήσει τις διαπραγματεύσεις της χώρας με την Τρόικα για το πακέτο διάσωσης λιγότερο δύσκολες από ό,τι με τον απερχόμενο Πρόεδρο. Ο Fich προσθέτει πως «ο Νίκος Αναστασιάδης έχει εκφράσει την πρόθεσή του να διασφαλίσει μια «έγκαιρη οικονομική στήριξη» και τώρα αναμφισβήτητα έχει την εντολή να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις».

28 Φεβρουαρίου 2013

Ο οίκος αξιολόγησης Moody`s σε σχόλιο του για τα αποτελέσματα των εκλογών αναφέρει ότι η εκλογή του Νίκου Αναστασιάδη στην Προεδρία της Δημοκρατίας ανοίγει μεν το δρόμο για μια συμφωνία με την Τρόικα. «Αναμένουμε από την νέα Κυβέρνηση να ξεκινήσει συνομιλίες με αξιωματούχους της ΕΕ και του ΔΝΤ πολύ γρήγορα».

28 Φεβρουαρίου 2013

Ανώτερος αξιωματούχος της Ευρωζώνης δήλωσε στις Βρυξέλλες: «Πιστεύω ακράδαντα ότι μέσα στο δεύτερο 15νθήμερο του Μαρτίου θα είμαστε σε θέση να καταλήξουμε σε συμφωνία για τη στήριξη της Κύπρου». Αναφερόμενος στην καθυστέρηση που σημειώθηκε στην επίτευξη συμφωνίας, τόνισε ότι δεν επιτεύχθηκε συμφωνία «γιατί η προηγούμενη κυβέρνηση δεν είχε τη διάθεση».

Σημείωση:

Κατά την περίοδο Διακυβέρνησης Δημήτρη Χριστόφια είχαμε συνολικά 38 υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου από τρεις διεθνείς οίκους αξιολόγησης.